Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 33 JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 17, 1996 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 17-го ЛЮТОГО 1996 р. Ч. 33. РІК CIII

ГЕНЕРАЛИ Й ОФІЦЕРИ БОРОНЯТЬ ВІЙСЬКОВУ РЕФОРМУ

Київ. — Понад 700 генералів і офіцерів Міністерства Оборони України спростували „некомпетентні" оцінки запланованої реформи збройних сил, повідомила УНІАР 15-го лютого.

Як відомо, в українській пресі з'явилися повідомлення про те, що Міністерство Оборони ухвалило ліквідувати військові округи і передати армію на утримання регіонів, що приведе до послаблення обороноздатности України. Через незгоду з МО щодо цієї реформи було звільнено з посту начальника Генерального штабу Анатолія Лопату.

У своєму відкритому листі генерали й офіцери пишуть, що метою реформи є створення нової, сучасної армії, невеликої за чисельністю, мобільної, добре підготовленої з урахуванням оборонної достатности, економічних можливостей держави та максимального використання інфраструктури, запасів озброєння, техніки і майна.

Реформу заплановано провести в кілька етапів.

На першому етапі передбачено прийняти нові законодавчі і нормативні акти з військових питань, а також внести зміни і доповнення до вже існуючих. Має розпочатися перехід на нову систему управління в оперативно-стратегічній ланці.

Другий етап передбачає перехід на цілковито нові системи підготови армії. З'єднання тактичної ланки мають розпочати запровадження нової організаційно-штатної структури.

Третій етап — це поступове вивінування військ сучаснішим озброєнням і технікою, їх ефективніша підготова. На цьому етапі має завершитися перехід на нову організаційно-штатну структуру.

Детальніших пояснень генерали й офіцери не дають.

Знову роз'єднано енергічні системи України і Росії

Київ (Р. Р.). — У понеділок, 12-го лютого, о 3-ій годині 24 хвилини по полудні на вимогу російської сторони знову роз'єднано енергосистеми України і Росії. В результаті цього частота української електромережі знизилася із 49.50 до 49.12 герц.

В умовах жахливих морозів і снігопадів, коли десятки міст і сіл залишилися без електрики в наслідок стихійного лиха, прийшла нова біда, спричинена роз'єднанням електромереж. Потужності українських електростанцій впали до рівня, що нижчий за припустимий. Технічний персонал і обладнання Запорізької Атомної Електростанції приведено в стан підвищеної готовости до дій в умовах розвалу енергосистеми України.

Заступник міністра енергетики України Юрій Наседкін пояснив, що системи роз'єднано з технічних причин. Росіяни боялися, що розвал української енергомережі матиме негативні наслідки для Росії. За словами Наседкіна, вжито заходів, щоб вирівняти ситуацію, відправлено телеграми від керівництва Уряду про переведення підприємств на режим мінімальної витрати електроенергії. Це допоможе зберегти працю атомних електростанцій та забезпечення електрикою населення.

А на теплових електростанціях і далі бракує вугілля через страйк шахтарів. Начальник зміни Дніпровської гідроелектростанції Іван Івко повідомив, що їм щохвилини доводиться 5-10 разів регулювати частоту і що в такому напруженні їм ще не доводилося працювати. Через брак вугілля потужність українських теплових електростанцій зменшилась удвічі.

ІРА таки не хоче замирення

Лондон. — Коли минулого тижня у Лондоні стався сильний вибух, у наслідок якого загинуло двоє осіб, а кілька десяток було поранених, то ніхто не сумнівався, що це знову було діло Ірляндської республіканської армії. Одначе це було досить дивним явищем, бо між ІРА та Англією існувало тимчасове перемир'я.

Коротко після вибуху представники обидвох воюючих фракцій звинувачували себе взаїмно, що їхня настанова до процесу замирення була причиною цього терористичного акту. Все ж таки ніхто не думав, що цього непорозуміння не вдасться наладнати, щоб таки дійти до остаточного замирення. Коли ж у четвер, 15-го лютого, лондонська поліція отримала анонімний телефон про ще один можливий вибух то докладено всіх зусиль, щоб цьому запобігти. Бомбу знайдено та розбброєно, але тепер вже всім стало ясно, що 17-місячне перемир'я таки закінчилось.

Відновлення терористичних акцій перекреслює всі попередні заходи щодо мирної розв'язки конфлікту, бо це ще більше загострює ситуацію, при чому терплять невинні люди.

Б. ЄЛЬЦИН ВДРУГЕ КАНДИДУЄ НА ПРЕЗИДЕНТА РОСІЇ

Екатеринбург, Росія. — Виступаючи в цьому уральському місті (совєтська назва Свердловськ), президент Росії Борис Єльцин офіційно повідомив, що кандидуватиме вдруге на пост керівника російської держави у призначених на 16-го червня виборах.

Між іншим, Б. Єльцин сказав: „Моя відмова від участи у виборах стала б кроком безвідповідальним і помилковим. Треба довести до успішного закінчення справу, якій я віддав усього себе. Поки є загроза сутички між „червоними" і „білими", моїм людським і громадянським обов'язком є домогтися всіх здорових сил суспільства і відвернути хаос, який може закінчитися громадянською війною". Щодо радикальних економічних реформ, то Б. Єльцин підкреслив: „Я за реформи, але не будь-якою ціною".

Заторкуючи тему війни в Чечні, президент Б. Єльцин запевнив, що має намір припинити бойові дії з тим, щоб до червневих виборів війна зовсім закінчилася. Разом з тим він дав до зрозуміння, що Росія не виведе своїх військ з Чеченської республіки. Ставлячи факти з ніг на голову, Б. Єльцин стверджував, що чеченці воюють тільки тому, що їхній лідер Джохар Дудаєв нібито вважає війну єдиним способом підтримувати свій авторитет. Ігноруючи ту правду, що чеченці борються за свободу і незалежність своєї батьківщини, Б. Єльцин пообіцяв, що Дж. Дудаєв та інші чеченські провідники „будуть притягнуті до кримінальної відповідальности, бо це бандити, які заслуговують кари смерти".

В. Фуркало вручив вірчі грамоти генерал-губернаторові Канади

Оттава (УНІАР). — Новопризначений амбасадор України в Канаді Володимир Фуркало вручив вірчі грамоти генерал-губернаторові Канади Ромео ЛеБлянкові. Вручення відбулося 14-го лютого в офіційній резиденції генерал-губернатора.

Як відомо, В. Фуркала призначено на цей пост указом Президента України в кінці січня. Новий амбасадор є кандидатом юридичних наук і фахівець з міжнародного права. Працював як аташе у постійному представництві УССР при ООН, був співробітником з політичних питань секретаріяту ООН. В. Фуркало також виконував обов'язки начальника управління Організації безпеки і співробітництва в Европі та европейської регіональної співпраці Міністерства Закордонних Справ України. Він є автором трьох книжок і біля 50 наукових праць.

В. Фуркало передав від Президента України вітання генерал-губернаторові Канади, а також побажання миру і процвітання канадському народові.

(Закінчення на стор. 3)

СУА плянує крайову конвенцію

Ню Йорк. — XXIV Конвенція Союзу Українок Америки відбудеться 24-27-го травня ц. р. в готелі Радісон Бакс Кавнті, 2400 Олд Лінкольн Гайвей,Тревод, Па., біля Філядельфії. Господарем конвенції є Округна Управа СУА у Філядельфії, головою якої є Оксана Фаріон.

Конвенційний комітет очолила Марія Кондрат, її заступницею є Христина Іжак. Заплановано конвенційну книжку під наглядом Ярослави Рубель, пресової референтки СУА.

(Закінчення на стор. 3)

Об'єднана партія хоче бути впливовою

Київ (Р. Р.). — Тут створюється Єдина Партія Демократичного Центру. Під такою, покищо умовною назвою, вирішили об'єднати свої сили Трудовий Конгрес України (ТКУ), Партія Демократичного Відродження України (ПДВУ), Об'єднання „Нова Україна" (НУ), регіональні молодечі рухи та окремі політики.

Як повідомив заступник голови ПДВУ, голова секретаріяту Об'єднання „Нова Україна" Юрій Сахно, вони хочуть створити впливову демократичну партію, яка не буде ні правою, ні лівою, але буде приваблюючою для виборця своїми програмовими засадами, діями і політичними перспективами.

Сьогодні, на його думку, більшість українських політичних партій не є партіями. Вони нагадують політичні клюби, що створилися навколо своїх лідерів. Для того, щоб вони впливали на політичне життя, партіям треба зливатися, приєднуючи до своїх рядів урядовців, підприємців та видатних політиків. Мета кожної партії — влада і з огляду на це треба формувати партію.

„У центрі це насамперед кваліфікований, технічно забезпечений апарат, що координує діяльність на місцях, тісно співпрацює з партійними структурами у парляменті й Уряді, до певної міри забезпечує їх діяльність. Створення такого апарату вже започатковано на базі виконавчих органів „Нової України", Трудового Конгресу України та Партії Демократичного Відродження України, — розповів Ю. Сахно.

Вони також плянують розгорнути впливові і динамічні регіональні організації. Коло майбутніх лідерів визначається наперед, створюються матеріяльно-технічне забезпечення, встановлюються контакти з регіональною елітою. Усі ці процеси вже розпочалися.

Всі відповідальні працівники виконавчих органів партії будуть її членами. Вони повинні поділяти програмові засади партії та бачити можливість здійснення своїх політичних амбіцій саме через цю партію.

Ш. Мійон і Г. Удовенко обговорили становище України в европейській політиці

Київ (УНІАР). — Міністер оборони Франції Шарль Мійон обговорив 15-го лютого з міністром закордонних справ України Геннадієм Удовенком становище України в різних питаннях европейської політики.

Ш. Мійон перебував в Україні з дводенною візитою, яка почалася день раніше, з метою підписання угод у галузі озброєння та військової співпраці між двома країнами.

„Я прибув, щоб підтвердити дружні зв'язки між Францією і Україною, — сказав Ш. Мійон на зустрічі з Г. Удовенком.

„Нам цікаво було б дізнатися про ваше становище щодо подій в Росії, ваше ставлення до Заходу і, зокрема, до НАТО," — продовжив він. Ш. Мійон наголосив, що Франція зацікавлена в розвитку нормальних відносин між Україною і Росією, бо це, на його думку, важливий фактор стабільности в Европі.

Ш. Мійон визнав також, що Україна надає великої ваги своїй незалежності і висловив сподівання, що найближчим часом вона вирішить проблеми Криму та Севастополя.

„Ми розглядаємо вашу візиту, як дуже важливий крок у розвитку українсько-французьких відносин, — сказав Г. Удовенко. Він також відзначив, що останнім часом зв'язки між двома країнами пожвавилися і висловив задоволення з приводу ратифікації 14-го лютого Національною асамблеєю Франції договору про дружбу і співробітництво з Україною.

У Львові померла внучка І. Франка

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Як повідомляє газета „За Вільну Україну" з 3-го лютого, у п'ятницю 2-го лютого львівська широка громада відпровадила на вічний спочинок внучку Великого Каменяра, Віру Франко.

Похорон був величавий і поховано В. Франко на Личаківському цвинтарі. Спершу труна покійної була виставлена в залі Товариства Охорони Пам'яток Історії і Культури на вулиці Коперника, де Панахиду відправили священики Преображенської церкви. Відтак сумна процесія пройшла до пам'ятника Іванові Франкові напроти Львівського Університету, щоб так віддати шану цілому родові Франків. Після прощання у мешканні, де жила покійна, при вул. Рудницького, Панахиду відправлено на Личаківському цвинтарі із теплими словами про В. Франко численних промовців. Всі підкреслювали мужність покійної в часи знущання в концтаборах фашистських і комуністичних, а також її актив-ність у процесі відродження державности.

В. Франко була дочкою педагога і письменника, співорганізатора Українського Пласту і старшини УСС та УГА Петра Франка, який помер 1941 році, будучи депутатом Верховної Ради СССР.

Юного науковця народила українська земля

Київ (Р. Р.). — Тут у газеті „Сільське Життя" з 3-го лютого розповідається про 19-річного науковця Ярослава Тинченка.

Киянин Я. Тинченко є головним редактором гуманітарного наукового альманаху „Академія", в якому друкуються молоді науковці. Сам Ярослав уже надрукував не менше 50 наукоподослідницьких статтей. У листопаді 1995 року вийшла його наукова праця на 258 сторінок „Українське офіцерство: шлях скорботи і забуття, 1917-1921 роки".

Цікавість до історії армії народилася в нього ще в дитинстві, коли розглядав у родинному альбомі фотографії своїх предків у військовій формі царської армії. У школі про таких говорилося не інакше, як про ворогів, але це були його родичі і він хотів довідатися про них якомога більше. Це привело 13-річного Ярослава у Львівський архів. Там були збентежені таким юним дослідником, але все ж дозволили вивчати по-трібні йому матеріяли. Наступного року йому вдалося дістатися до архівів найвищих органів влади. Там архівісти теж були шоковані, але перешкод не чинили. Ходив туди протягом чотирьох років через день.

Вивчаючи наполеонівські та громадянські війни, відвідав архіви Москви, Одеси і Парижа. Його працьовитість не пройшла марно: 1993 році він став переможцем другого Всеукраїнського конкурсу молодих науковців та міжнародного конкурсу молодих науковців, що відбувся у Москві. Йому негайно запропонували навчатися в Московському державному університеті, але Ярослав повернувся до Києва.

Як переможець конкурсу він мав право вступити до Київського Університету за результатами співбесіди, але на історичному факультеті профілюючим предметом виявилась українська мова. Ярослав пішов в Університет „Києво-Могилянська Академія", провчився один семестр і перейшов у Львівський Університет на заочний відділ. Водночас влаштувався викладачем військової історії в Інституті українознавства Збройних Сил України.

У своїй книзі Ярослав Тинченко віртуозно руйнує стереотипи, створені „совєтськими, білогвардійськими та галицькими істориками". Вивчаючи архіви, виявив деякі помилки й у Володимира Винниченка, які, на думку Ярослава, не варто тиражувати.

Від своїх ровесників Я. Тинченко відрізняється не лише розумом, великою працьовитістю, але й зовнішністю. Він скромний, ділові́тий. „Шкіряних речей не ношу принципово. І спортового костюма на вулиці теж", — кидає він смілючись.

Готує до видання дві свої нові книги: „Перша українсько-большевицька війна" у Львівському інституті українознавства і книгу і співавторстві з народним депутатом Іваном Біласом, присвячену сучасним Збройним Силам України. Спонзорів знаходить сам.

У 14-річному віці брав участь у відомій студентській голодівці в Києві на Площі Незалежности, що тоді ще називалася Площею Жовтневої Революції. Вважає своїм обов'язком і своєю молоддю — вивести Україну на шлях свободи і розквіту.

ДЕНЬ ПРЕЗИДЕНТІВ

З уваги на свято День Президентів у понеділок, 19-го лютого, Головна Канцелярія УНСоюзу і В-во „Свобода" будуть закриті. Наступне число „Свободи" друкуватиметься у вівторок, 20-го лютого, з датою середи. — **Ред.**

В Україні

ЗЕМЛЮ НЕ КУПИЛИ

ПОЛТАВА. — Другий земельний аукціон у Полтаві показав неготовість місцевих багатіїв вкласти гроші в найбільше багатство — землю. На дві запропоновані ділянки не знайшлося покупців. Лише вдалося здати у винайм два невеликих наділи під газолінові станції на 20 і 5 років.

ВКРАДЕНО ПАКЕТ З РАДІОАКТИВНИМИ РЕЧОВИНАМИ

ШАХТАРСЬКЕ. — У місті Шахтарському на Донеччині на одній із шахт пропав пакет із цезієм-137. Слідство з'ясовує не лише причину його зникнення, але й чому цей вантаж зберігався в бункері для відвантаження вугілля.

ПЕРЕГОВОРИ ПРО ТРАНЗИТ НАФТИ ЧЕРЕЗ УКРАЇНУ НЕ МАЛИ УСПІХУ

КИЇВ. — Українсько-російські переговори щодо тарифів на перевезення нафти через українську територію до Мадярщини, Чехії, Словаччини закінчилися безрезультатно. „Інтерфакс" повідомляє, що російська сторона не погодилася платити 5.2 дол. за одну тонну перевозу нафти. Сторони мають намір звернутися до секретаріяту Европейської енергетичної хартії, щоб врегулювати тарифи згідно з міжнародною практикою.

ШАХТАРІ ЗАЯВИЛИ УЛЬТИМАТУМ МІНІСТРОВІ

ДОНБАС. — Штаб страйкуючих шахтарів оприлюднив звернення до міністра вугільної промисловости Сергія Полякова. У заяві різко критикується дія міністерства, яке начебто „до страйку відправляло гроші 'у гарячі точки', а під час страйку — тим, хто не страйкує". Якщо у найближчі дні міністер не змінить ситуацію, пишуть шахтарі, то вони докладуть зусиль для висловлення йому недовір'я.

ЗАКЛИКАЮТЬ ДО ІНТЕГРАЦІЇ

ЯЛТА. — Тут у санаторії „Місхор" відбулася конференція з участю деяких парляментаристів України, Росії і Криму. Учасники зібрання назвали конференцію Ялтинською і заснували „Міжпарляментарну асоціяцію інтеграційних сил СНД". По закінченні конференції новостворена асоціяція оприлюднила заяву, де сказано, що „глобальна криза на всьому просторі колись єдиної країни, змушує розпочати загальний оздоровчий процес — інтеграційний". Вони закликали приєднатися до асоціяції всіх, „хто поділяє ідею інтеграції східнословʼянських народів та їх історичних союзників".

РЕЄСТРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ КНИГ МАЄ СВІЙ КОД: 966

КИЇВ. — Україна приєдналася до Міжнародної системи нумерації книги — ІСБН. Від Міжнародного агентства ІСБН в Берліні угоду підписав директор М. Вальравенс, від України — Михайло Онуфрійчук, міністер друку та інформації. Досі українські книги реєструвалися за колишнім совєтським кодом 5.

КНИГА ПРО УКРАЇНУ

КИЇВ. — Президент України Леонід Кучма видав розпорядження про підготовку книги „Україна: 50 років в ООН". Призначено голову редакційної комісії. Газеті „Голос України" доручено провести конкурс матеріялів і фотографій. Низці наукових установ і управлінь рекомендовано взяти участь у праці над книгою.

В АМЕРИЦІ

УПРОДОВЖ БАГАТЬОХ років телевізійні мережі опиралися будь-яким правилам для клясифікації телевізійних програм, одначе останнім часом всі чотири мережі вирішили спільно укласти подібну клясифікаційну систему програм, як та, що нею вже довшу хвилю користується Асоціяція кінофільмів. На зустрічах минулого тижня в Ню Йорку та Лос Анджелесі представники Ей-Бі-Сі, Сі-Бі-Ес, Ен-Бі-Сі та Фокс розглядали можливість створення такої клясифікаційної системи програм, яка заспокоїла б громадськість, що дуже непокоїться зростом насильств, сексуальности та брутальности у телевізійних програмах. Одначе головною метою цих заходів телевізійної індустрії є випередити Уряд у встановленні своєї системи клясифікації, що стало можливим з підписом нового закону.

ЗГІДНО З НАЙНОВІШИМИ плянами Пентагону, пов'язаними зі зменшенням кадрів, Ню Джерзі втратить 403 військових резервістів і членів Національної гвардії. Департамент оборони вирішив елімінувати 469 позицій у резервових частинах летунства в Ню Джерзі з того, 299 з морської резерви, а 72 з резерви повітряних сил Національної гвардії. Натомість збільшать на 380 місць резерву Армії та 57 місць Національної гвардії. Більшість цих військових зменшень буде спричинене ліквідацією цілих частин, включно з дев'ятьма у Ню Джерзі, а це дорівнює втраті понад 400 місць праці.

У СВІТІ

НАСТУПНОЮ жертвою баскських терористів став колишній голова Конституційного трибуналу Франсіско Томас-і-Валієнте. Його вбили в центрі Мадриду, еспанської столиці, трьома вистрілами в голову. Того ж дня в Мадриді вибухло начинене динамітом авто, є багато поранених. Від початку року баски здійснили вже чотири терористичні акції. В середині січня вони викрали Гозе Антоніо Ляру, одного з чільних керівників міністерства юстиції і внутрішніх справ, а 6-го лютого вбили Фернанда Ерцога, одного з лідерів правлячої Еспанської соціялістичної партії в провінції Гіпускоа. Спостерігачі стверджують, що баскські терористи мають твердий намір унеможливити призначені на 3-го березня парляментарні вибори, тому слід очікувати нових злочинів, метою яких є викликати хаос у країні.

У ВИСЛІДІ АЖ ЧЕТВЕРТОЇ спроби японським спеціялістам вдалося цілеспрямованим динамітовим вибухом розбити скелю, яка зсунулася з гори і завалила собою тунель, поховавши в ньому живими 20 осіб. Трагедія сталася минулої суботи на острові Гоккайдо, 50 км від міста Саппоро. На тунель довжиною 1,086 м несподівано звалилися десятки тисяч тонн гірських каменів, в тому числі скеля висотою 50 метрів. Під цією вагою не витримало бетоноване склепіння тунелю, в якому якраз у той момент їхав автобус з 18 пасажирами та водієм, а також ще одне авто з водієм. У порятунковій операції беруть участь сотні поліцянтів і вояків армії. Завалених людей все ще не знайдено.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.
Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Згадуючи двох президентів

Давнішими роками лютий був у побуті кожного мешканця ЗСА місяцем двох державних свят, які усі відзначали не так з уваги на дати народин двох президентів країни, що припадають на 12-го і 22-го дня місяця, як на те, що були це завжди вільні від праці та науки дні, а з тим можливість провести їх у відпочинку. Але ощадність та вимоги життя стали причиною, що практичні батьки народу в 1974 році вирішили поєднати ці дві річниці в одне і проголосити третій понеділок лютого державним святом, надаючи йому назву „День президентів".

Отож не залишається нам від того часу нічого іншого, як згадувати у „День президентів" і першого президента ЗСА Джорджа Вашінґтона, і 16-го Абрагама Лінколна та віддати їм належну шану, а не лише радіти вільним від щоденних зайнять днем.

Для нашої спільноти це державне свято повинно мати особливе значення і насувати не одне порівняння, а може і не одну думку про історичний шлях рзвитку американської держави та про її добрі, а тепер часом і гірші сторони.

Все ж обидва Президенти, яких згадуємо у лютому, — це стовпи для американського народу, які, кожний на свій спосіб, причинилися до будови і сили держави, яка має чи не найцікавішу історію свого короткого, в порівнянні з історією европейських народів, існування. Дж. Вашінґтон був президентом Конституційної конвенції, а після проголошення конституції, що була підвалиною для американської держави, став першим президентом ЗСА. Він залишиться завжди символом творця американської держави і головнокомандуючим військ, що перемогли британців. Тож не дивно, що він і для цілого світу став символом творця вільної держави і не дивно, що таким був він і є також для всіх нас, українців, а питання, поставлене нашим Кобзарем: „Коли ми діждемося Вашінґтона з новим і праведним законом?" постійно було на устах кожного з нас.

Ім'я великого емансипатора Абрагама Лінколна, що дав своїм законом волю негритянським невільникам, не менш славне у світі, а вже зокрема повинно бути особливо „святе" для всіх негрів, які завдяки йому не лише отримали рівні права, але здобувають щораз більше привілеїв у державі, в якій перед президентурою А. Лінколна жили у невільничих обставинах, засуджені на важку працю та злидні. Їхня доля у минулому сторіччі для нас, українців, доволі близька, бо нагадує роки кріпацтва, що панували в російській імперії і повторилися, хоча в дещо іншому виді, за часів совєтського панування, впродовж останнього півсторіччя. Коли негри завдяки А. Лінколнові та його заходам стали вільними громадянами Америки, „визволення" українців прийшло іншими шляхами, а все ж має подібне значення в історії демократичного розвитку в цілому світі. Демократизація народів та їхніх устроїв має таки своє джерело в Америці та саме у стремліннях цих обох Президентів, що їх згадуємо у лютому. Можна тільки ставити питання, чи ця демократизація розвивається так ідеально, як вони думали і чи приводить до єдности, яку так палко старався зберегти А. Лінколн.

Коли стежимо уважно за політичними подіями сьогоднішнього дня як у ЗСА, так і в Европі чи в інших частинах світу, не раз мусимо поставити під сумнів, чи ці гасла, що стояли чіткими літерами, виписані в законах, які прийняли і Вашінґтон, і Лінколн, зберегли до сьогодні свою чистоту?

Життя приносить все нові події і все нове розуміння, що таке справжня демократія та поняття прав народів і тому у ці лютневі дні, коли згадуємо двох найбільших американських апостолів свободи, рівности і єдности, щораз частіше насувається думка: що сказали б Вашінґтон і Лінколн, коли б сьогодні повернулися на світ?

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Ярослав Гайвас

ВИХОДИМО НА ПРЯМИЙ І ТВЕРДИЙ ШЛЯХ

II

Як бачимо зі змісту доповіді Президента Кучми з нагоди 400-річчя народження гетьмана Богдана Хмельницького, він використав цю доповідь, щоб на її тлі подати свої погляди про визвольно-революційні рухи та про будування національних держав. Він теж відповів тим, які проводили нищівну кампанію проти нього з приводу його вислову „національна ідея не спрацювала".

І добре сталося, бо це дало змогу виявити, що питання будівництва і закріплення держави українського народу він уважає своєю місією. Вивчає її на історичних подіях і процесах на українському форумі та в історії інших народів і це дало йому змогу уточнити згаданий свій вислів не як один з основ його політичного світогляду, який є зовсім інший, як це могло декому здаватися. Видно це в різних інших місцях цієї доповіді. Нині в Україні найважливішою проблемою державотворчих заходів є прийняття Конституції. Держава існує чотири роки, а Конституції не має і мусіла донедавна послуговуватися Брежнєвською конституцією, латаючи, міняючи, доповнюючи її. На зміну цьому прийшов відомий конституційний закон про владу і самоуправу (місцеву адміністрацію), який посунув справу вперед, але саме тому комуністичне засилля натискає на схваленння нової Конституції, щоб позбутися невигідних для нього різних точок того конституційного закону. За ним у хвості тягнуться різні націонал-демократи, замість намагатися використати саме ці здорові ухвали максимально. В такій ситуації не лишається нічого іншого, як добре попрацювати, щоб підготовити і самому підготовитися до недалекого конституційного бою.

Як і в інших випадках, у справі конституції Президент покликується на досвід Хмельницького: „На особливу ж увагу з урахуванням того, що сьогодні в нас відбувається складний процес творення Основного Закону держави, заслуговує видатний внесок Б. Хмельницького у вітчизняну конституційну практику. Віддають належне спробам Пилипа Орлика і його однодумців узагальнити величезний досвід козацької демократії у вже широко відомих документах, необхідно зазначити, що якраз він є фундатором українського конституціоналізму, котрий сягає своїм корінням у звичаєве право та в „Руську Правду".

Проте свого роду першою вітчизняною діючою „конституцією" і, мабуть, рівною за своєю вагомістю англійській Великій хартії вольностей для України став Зборівський договір (Деклярація) 1649 року. Саме від цієї дати весь світ, Европа, у т. ч. і Росія, визнали Україну як окреме державне утворення з чітко визначеними державними кордонами, власними територією та військом, судом, вірою, органами державного управління і, що особливо слід підкреслити, мовою".

Наведена цитата виразно показує, що конституційна справа в Україні не нова. В нас є конституційні традиції, є певні принципи, які колись були важливими, але й сьогодні не втратили своєї ваги, а що на сьогодні найактуальніше — це мова. З цієї цитати видно, що йдеться про одну мову — українську.

Значну частину своєї доповіді Президент присвятив сучасності. Він міг використати нагоду. Він міг сконцентрувати свою увагу в першу чергу на успіхах, яких все таки не бракувало, але він волів представити слухачам, а радше всьому українському суспільству, бо до нього була спрямована ця доповідь, той дійсний стан, в якому ми живемо і який нас аж ніяк не задовольняє.

Зі слів Президента виникає, що ми — народ і держава — достатньо сильні, щоб подивитися гіркій правді в очі. Ось його слова: „Ми далекі від того, щоб ідеалізувати чи прикрашати становище в країні. 1995 рік, який вже фактично фінішує, був наповнений важкими випробуваннями.

Тим не менше ми зуміли зрушити з місця і розпочати здійснення економічних реформ. Чимало зроблено для утвердження демократії. Україна стала повноправним членом світового співтовариства. Найважливіший якісний крок у цій сфері — входження її до Ради Европи.

На превеликий жаль, неґативні і від'ємні результати все ще значно переважають позитив. Перехід до ринкових відносин, відкритої економіки, правової демократичної держави дається ціною неймовірних зусиль — надто багато часу було згаяно, внаслідок чого майже вичерпався запас „суспільної міцности", надто великою виявилась розбалянсованість усіх зв'язків і систем суспільства.

А головне — життя переважної більшости українського народу все ще далеке від того, щоб назвати його хоча б стерпним".

Не побоявся Президент також відверто й виразно заговорити про ті неґативні сили в Україні, а трапляються вони і в діяспорі, але Президент про них не згадує, не сказавши ані слова про діяспору. Про це він висловився ширше, щоб не було неясностей, де він бачить добро, а де зло. І зі злом він готовий боротися. Ця частина його доповіді заслуговує на особливу увагу, на аналітичні чи навіть критичні, а в першу чергу доповнюючі виступи публічно чи в пресі. Бо ніщо так не оздоровлює суспільство і публічну опінію, як відверте виявлення всієї правди. Ось вона: „Сьогодні намагання будь-що перемогти, домінувати одній політичній силі над іншою повинно змінитися усвідомленням необхідности „пливли в одному човні". І це має стати найвагомішим критерієм підтримки держави. Тим більше, що до чергових виборів ще дуже далеко. І безперспективно починати їх вже зараз, намагатися зіштовхнути керівників держави. Нерви в нас міцні, витримки нам не позичати.

Так що, панове-„доброзичливці" й доморощені аналітики, угамуйте свій запал: не треба шукати або вигадувати протиріччя там, де їх немає. Зокрема, хочу підкреслити — з більшости питань я налаштований лише на тривалу, але ваємно конструктивну співпрацю й з Верховною Радою. На відміну від вас нам нічого ділити, бо Україна для нас одна.

Нині не бракує сценаріїв розвитку нашого суспільства — від оптимістичних і до таких, що практично не залишають місця Українській державі та її народу. Нам же необхідний один сценарій — консолідаційний, усвідомлення своєї єдности, значущости, впевнености й віри у майбутнє".

В українському суспільстві було багато мови про те, що є сили, які, як сказав Президент, „намагаються зіштовхнути керівників держави". Тепер це вже офіційно і на найвищому рівні підтверджений факт. Що такий факт має місце — нічого особливого. В кожному суспільстві є різні сили та різні погляди, але це мусить бути відверте, а не приховуване, бо „народ має право знати", тобто ті, що таке мають на думці, мусять сказати. Однак не завданням Президента називати ті речі по імені. Його обов'язком є вказати на них.

Президент підкреслив, що влада й прагнення влади, боротьба за неї зв'язані з почуттям відповідальности за зроблене та за сказане. Саме тієї відповідальности у нас так часто бракує. А при цьому це чималий тягар. У нинішніх умовах та в обличчі прийняття можливих рішень в Україні і поза нею, в ближчому та дальшому сусідстві про це треба пам'ятати, бож ідеться про добро народу і його майбутнє.

Не є ніякою таємницею, що український народ і взагалі всі мешканці України вимагають і хочуть сильної і справедливої державної влади. Не хочуть цього різні партійні лідери й взагалі люди, яким залежить на тому, щоб держава була слаба, бо тоді можна чинити, що завгодно. Слаба держава — це короткотривале явище і тому не дивно, що всілякі комуністи, москвофіли тощо роблять усе, що в їхніх силах, щоб державна влада в Україні була слаба. Ніде правди діти, що значна частина громадян України побоюється, чи в критичних моментах ця влада буде сильною, буде здатною, коли не можна вговорити й переконати, вжити законного примусу чи сили. З останніх слів Президента Кучми, які наведені нижче, ясно, що державна влада України таку силу має і в потребі її вжиє. А раніше чи пізніше така потреба настане, коли доведеться ліквідувати організоване злочинство, насильницькі й терористичні мафії, підривні антидержавні елементи тощо. Нижче — слова про них і до них: „Для нас вони не мають сенсу, коли віддалені від конкретного громадянина, коли не включають в себе життя і долю людини, його сім'ї, а наповнені мітичними ідеями, популістськими гаслами, позбавлені реалізму мислення та дії.

Не буду приховувати, нас непокоять як ті „провідники", які усе гучніше закликають народ повернутися назад, „до світлого майбутнього", так і ті, що національну ідею розглядають виключно як боротьбу, причому проти будь-кого, налаштовані на руйнацію. Використовуючи вікову мрію людей про щастя, вони готові вести цих же людей на барикади, приносити їх у жертву в ім'я своїх партійних цілей та власного устремління до влади.

Ми повинні застерегти таких „народних проводирів" від цієї спокуси. І ми це робимо. Для цього в нас є і політична воля, і сила, визначена законом, повноваження народу. Зрештою, до цього закликає наша ж історія".

А нам залишається подякувати за ті виразні слова, бо громадяни України мають уже доволі надужить, грабунків, розбазарювання народного і державного майна, внесення в суспільне життя протизаконности, а тим більше звичайних кримінальних злочинів, яких, на жаль, не бракує. Люди хочуть, щоб закон і держава захищали їх і боронили і в наведених вище словах можна це відчути!

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про політичну аморальність та інші подібності

Якось потрапив до рук польський тижневик „Курєр Плюс", в якому, крім гороскопу, що завжди всі перше читають, можна знайти багато цікавих статтей, а передусім теми, актуальні не лише для польських читачів, але і для українських. Саме такою була недавно стаття С. Янецького п. з. „Польська сказа" („Чи ми є спільнотою без принципів?"). Читаючи її, важко повірити, що автор пише про Польщу та поляків, а не про Україну і просто хочеться підложити у відповідних місцях „Україна" чи „українці", бо стільки аналогій та подібних думок вона насуває. Розуміється, треба б зміняти не лише географічні назви, але також прізвища усіх цих теперішніх, чи тих, які недавно виступили на арену польських політиків та громадських діячів, що їх автор вираховує на доказ, як вони нічим не виказали моральної стійкости у своєму поступованні, а однак загал їм це якось вибачає, правдоподібно тому, що Польща в загальному не дотримується чесних засад гри у політиці. Автор питається слушно, що мусить такого статися, щоб скомпромітувати польського політика, а в нас аж кортить спитати, що тепер треба українському політикові зробити, щоб він скомпромітувався в очах цілої спільноти.

І тут дуже виразно пригадується один з наших активних громадських діячів зі Львова, який в часі Другої світової війни завжди переконував мене, що в українській спільноті не можна скомпромітуватися. Як часто тепер, а зокрема від славного 24-го серпня 1991 року, думаю про ці його слова, які виявилися такими правдивими. Але, либонь, так само діється в Польщі, коли ставлять і там питання, чого треба, щоб скомпромітувати політика. Виявляється, що на це не вистачає ані в Польщі, ані в Україні звинувачень у корупції, ані браку компетенції у веденні державою, ані повної втрати об'єктивности заради давньої дружби чи тихих зобов'язань. Скільки сьогоднішніх політичних мужів України має „темну минувшину", або запрягає на високі пости дещо скомпромітованих друзів і... наша спільнота спершу трохи побурчить на таке, пообурюється, трохи напише про це преса, а відтак загальна байдужість бере верх і всі гуртом дають згоду на брак моральних правил у політичному світі. Дослівно щодо слова так само пише про польських політиків і реакцію польської спільноти автор статті, який, стверджуючи такий стан справ, уважає, що по якомусь часі польська спільнота навіть дає тим політикам своє розгрішення і благословення.

Автор статті приходить до висновку, який точно відповідає нашим обставинам, а саме, що коли приклад іде згори, тоді зовсім не дивує релятивізм, з яким спільнота оцінює політиків, бо на ділі з такою самою великодушністю, відносно браку моральних засад, оцінює самих себе. Як інакше можна пояснити ряд випадків, коли в Україні припиняється слідство у справі великих грошових надуживань серед провідних членів Уряду чи їхніх близьких співробітників, і це не викликає ніякої поважної реакції зі сторони громадянства? Правдоподібно тому, що більшість громадян самі стараються в не вельми чесний спосіб здобути тепер якнайбільше грошей.

Одним словом, панує широка елястичність моралі, і знову тут зовсім аналогічна ситуація, як і в Польщі. Ця „елястичність", а відверто скажім брак головних християнських засад, випромінюється від найвищих чинників на звичайних „з'їдачів хліба", бо на цей брак хребта хворіють хронічно політичні мужі у всій Східній Европі. А все таки їх толерують і вибирають далі на передові місця та до того ще роблять з них своїх ідолів. Дуже часто роблять це без переконання, але тому, що так зручно іти по лінії найменшого опору. Чи не з такими принципами ми також в Україні вибирали наш політичний провід? Автор статті про польські обставини, які так сильно нагадують наші, сьогоднішні, висуває думку, що так воно діється в усіх країнах, де існував упродовж довгого часу комунізм. Якщо це так, то Україні потрібно ще куди довшого часу, щоб визбутися всіх післякомуністичних аморальних прикмет, як Польщі, яка довше втішається демократизацією, а все таки далі стоїть перед тими самими проблемами і дилемами. Власне в тому й криється, при всіх аналогіях, та відмінність між нами.

О-КА

Марта Бачинська

„КЛЮБ ТИСЯЧНИКІВ"

„Все наше вчорашнє фільтрується через наше сьогоднішнє життя і безумовно буде дорогоцінним для нас завтра, тому що воно є ядром нашої будучности".

Серед наших численних організацій та установ, які працюють над збереженням української ідентичности в Америці, Український Музей (УМ) в Ню Йорку займає своє особливе і поважне місце. Завдяки своїй праці, в яку входить організація виставок в УМ, подорожуючих виставок по інших музеях і ґалеріях, освітніх програм та видання публікацій, музей знайомить людей з нашою історією, представляє, хто ми є, звідки ми походимо і чому ми тут знаходимося. Музей вчить молоде покоління шанувати минувшину, традиції і досягнення своїх предків та заохочує їх втілити цінні особливості цієї спадщини в своє життя.

За 20 років існування Український Музей, використовуючи велику кількість зразків української культури в ділянках мистецтва, народного мистецтва, архітектури,зумів стати немов „ареною" для представлення нашої унікальної багатої і старовинної культури, спадкоємцями якої ми є.

Говорячи про успішну працю музею, не можна забувати про важкі умови існування його з огляду на мале і тісне приміщення, в якому УМ знаходиться вже майже 20 років.

Музей розміщений на двох поверхах малого нюйоркського будинку, де має дві експозиційні невеликі залі, сховище для колекцій, музейну крамничку, маленьке бюро для працівників. Уже в 1976 році, коли відкрився музей і почав свою активну працю, було ясно, що його приміщення для праці та експозиції виставок є замале на довші роки, а з часом, коли зросла активність музею і він виробив собі певну репутацію в музейних колах, коли публіка бачила потенціял в його майбутності, а українська громада з великим ентузіязмом підтримала його, щораз більше відчувалася проблема невідповідного приміщення, і ясним було, що дальше існування в таких невідповідних умовах зовсім неможливе.

Забезпечуючи розвиток і майбутність цієї культурної установи, в 1985 році управа музею купила велику комерційну споруду з метою перебудування її на модерний репрезентативний будинок для збереження та виставлення дорогоцінних зразків української культурної спадщини. Музей якраз тепер займається проєктом перебудови цієї споруди, яка знаходиться на 6-ій вулиці Схід, між 2-ою і 3-ою авеню в Ню Йорку, в тій частині міста, в якій вже довший час відбувається „відродження"(поблизу її, в дільниці СоГо, розвинулося мистецьке життя), а вулиця, де має міститися нове приміщення музею, наявно міняє своє обличчя. Якраз через дорогу від музейної споруди будується новий багатоповерховий мешканевий будинок з усіми сучасними вигодами.

Для перебудови музейної споруди управа музею вибрала архітекта Юрія Савицького з фірми Greenfield Sawicki, Tarella, Architets, PC. Проєкт коштуватиме 3.5–4 млн. дол. і має бути закінчений у 1997 році. Збирання фондів на цей проєкт є великим завданням і працею для управи музею. До кінця минулого року зібрано 2 млн. дол., але ще є багато роботи, пов'язаної з цією збірковою кампанією.

Недавно розпочалася нова збіркова акція, яка отримала назву „Клюб тисячників", основним завданням якого є заохотити до пожертв у сумі 1,000 або більше долярів на Будівельний Фонд музею. Ім'я тих жертводавців, що стануть членами „Клюбу тисячників", будуть оприлюднені в новому будинку музею.

Підраховано, що в Америці є близько 1.5 мільйона українців. Якщо лише чверть відсотка з цього числа (3,750) пожертвують на цю акцію по 1,000 дол., тоді стає можливим фінансування цього проєкту не звертаючись до банків за позичками з великими відсотками. „Клюб тисячників" був започаткований в грудні 1995 року закликом до майже 4-ох тисяч потенційних жертводавців, які отримали листи з музею в цій справі. Українська громада жваво і щедро відгукується на цей заклик. Багато осіб, що не можуть відразу жертвувати таку суму, посилають датки ратами.

Українці є надзвичайно жертвенні, але сьогодні багато з них є фінансово пов'язані зобов'язаннями з Україною, а також з тутешніми громадськими проєктами. Багато з цих справ промовляє до нашого серця і нашої совісти, інші — до нашого розуму, але таки в ділянці нашої культури і перманентного доказу її рівня саме на художньому відтинку стоїть безумовно на одному із перших місць, а свідоцтвом того може бути лише репрезентативний український музей.

(Закінчення на стор. 3)

„Клюб...

(Закінчення зі стор. 2)

Український Музей має неабиякий вплив на життя української громади в Америці і викликає в нас глибокі почуття, особливо почуття відповідальности. Стараймося, щоб наше національне „я“, наше „обличчя“, що є нашою культурною спадщиною, яку привезли наші діди і батьки з далекої України, була представлена в найкращий спосіб, в найкращих умовах. Тому Український Музей дуже потребує вашої моральної і фінансової підтримки при розбудові нового модерного репрезентативного музейного будинку.

Комітет збирання фондів на новий будинок Українського Музею заохочує кожного члена нашої громади включитися до „Клюбу тисячників“ і в такий спосіб допомогти в цій великій і необхідній справі. За дальшими інформаціями слід звертатися до Українського Музею, 203 Друга авеню, Ню Йорк, Н. Й., 10003, тел. (212) 228-0110.

МИНУЛОЇ НЕДІЛІ на території діючих у провінції Косово таборів для сербських втікачів невідомі злочинці кинули декілька ручних гранат. Є багато поранених. У тих таборах знайшли тимчасовий притулок понад 12,000 сербів, які минулого літа втекли з Хорватії. Їхнє становище в Косово дуже скомпліковане, бо 90 відсотків населення цієї сербської провінції складають етнічні албанці. Вони домагаються для свого краю автономії або повної незалежности від Сербії. Влада Беоґраду скасувала автономію Косова в 1989 році, запровадивши там суворий поліційний режим. Вивозячи втікачів у Косово, сербський уряд мав змінити на свою користь баланс сил і унеможливити антисербське повстання албанців. Спостерігачі вважають, що це повстання може вибухнути в будь-який момент.

ЗГІДНО З П'ЯТИРІЧНИМИ дослідами Реґіональної асоціяції плянування, стейти Ню Джерзі, Ню Йорк та Коннектикат загрожені на повільну економічну загибель у XXI столітті, хіба що буде здійснено відповідні заходи, щоб до цього не допустити. Коли не протидіяти то згадані околиці до 25 років стануть тотальною економічною руїною зі спаралізованою системою транспортації, занедбаними і занечищеними околицями та цілковитим занепадом міського життя. Одначе з відповідним плянуванням нової мережі підміської транспортації на зразок французької столиці Парижа, відбудованням міських руїн для житлового ужитку та збереження довкілля тут можна було б не тільки оновити, але значно піднести економічні можливості.

У СЕРЕДУ, 15-ГО ЛЮТОГО, посадник Вашінґтону Маріон С. Беррі, занепокоєний фінансовими клопотами міста, вийшов з новими своїми пропозиціями, щоб цьому зарадити. Найперше він підкреслив, що міський уряд має завелику кількість працівників, які не виконують своїх обов'язків і тим дають причину до загального невдоволення громадськости з міських послуг. Однією із його головних пропозицій є скоротити на 25 відсотків кількість міських працівників і подбати про те, щоби інші виконували свої обов'язки.

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН підписав розпорядження, котрим забороняється давати державні контракти фірмам, які дають працю нелегальним імігрантам. У документі сказано, що„ місця праці в ЗСА належать законним робітникам і в цьому напрямку ми будемо працювати згідно з іміграційними законами нашої країни“.

ПОДІЇ

НОВАЦЬКА КОСТЮМІВКА В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Тут у неділю, 3-го березня, у залі школи св. Юра, Шевченко плейс між 6-ою і 7-ою вул., відбудеться новацька костюмівка із виставою „Морська царівна“ у виконанні новацтва Пластової Станиці в Ню Йорку. Початок о год. 2-ій після полудня. Заплянованo ігри, льотерію і буфет.

ДОПОВІДЬ В. КЕЙСА

Нюарк, Н. Дж. — Комітет Допомоги Україні північного Ню Джерзі (Приятелі Руху) влаштовує доповідь професора Раттерського університету Віталія Кейса на тему „Донбас — занедбаний фронт в боротьбі за українську ідентичність“. Зустріч відбудеться у п'ятницю, 16-го лютого, о 7-ій год. вечора в залі церкви св. Івана Хрестителя, Сенфорд аве. в Нюарку, Н. Дж.

БЕНКЕТ НА ЧЕСТЬ ПРЕЗИДЕНТА Л. КУЧМИ

Вашінґтон. — УККА і УАКР повідомляють, що тут у готелі Мейфлавер у середу, 21-го лютого організація „Фрідом Гавз“ влаштовує бенкет на честь Президента Леоніда Кучми. Прийняття — о 6:30 год. вечора, о 7:30 — вечеря. Вступ — 100 дол. від особи. Зголошуватися слід до Вікі Томас (202) 296-5101.Чеки виписувати на Freedom House і висилати до Freedom House Washington Office, 1319 18th St. NW, 2nd floor, Washington, DC 20036-1802. Додаткові інформації можна одержати телефонічно з бюр УККА і УАКР.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ „АВСТРАЛІЙСЬКОГО ТОМУ“ ЕУД

Ню Йорк. — Фундація Приятелів Енциклопедії України влаштовує презентацію Австралійського Тому Енциклопедії Української Діяспори (редактор — акад. Василь Маркусь). Участь братимуть: Володимир Баранецький, Леонід Рудницький, Уляна Дячук, Володимир Трощинський, Костянтин Кейданський та В. Маркусь. Презентація відбудеться у суботу, 24-го лютого, в домі НТШ, 63 Четверта аве. в Ню Йорку. Початок о год. 4-ій після полудня.

ТУРНЕ ПРЕДСТАВНИКІВ ТВОРЧОЇ МОЛОДІ УКРАЇНИ

Ню Йорк. — Українські центральні організації УККА, УАКРади та ККДУ спонзорують турне представників творчої молоді України, яке проходитиме під кличем „Україна є! Україна буде!“ Орґанізатор — видавництво „Смолоскип“. Виступи відбудуться у Ню Йорку, Рочестері та Бафало, Н. Й., Торонто, Дітройті, Клівленді, Чикаґо, Норт Порті, Фла., Вашінґтоні, Д. К., Балтиморі, Філядельфії, та знову у Ню Йорку. У кожній місцевості відбудуться два виступи: політично-літературний вечір „Україна є! Україна буде!“ та постановка п. з. „Арабески“ — за творами М. Хвильового, В. Симоненка та Г. Сковороди. Чистий прибуток з усіх виступів призначено на підтримку діяльности творчої молоді України.

Дати виступів, імена виконавців та інші інформації поміщено у „Свободі“, ч. 32 з 16-го лютого ц. р.

ЗУСТРІЧ З У. ЛЮБОВИЧ

Ню Йорк. — 64-ий Відділ СУА, Пластовий курінь „Ті, що греблі рвуть“ та Осередок УПС в Ню Йорку влаштовують зустріч із письменницею Уляною Любович (Старосольською) з нагоди прийняття її до Спілки Письменників України. У часть братимуть: Іларіон Чолган, Надія Світлична, Оля Кириченко-Шуган та Лаврентія Туркевич. Зустріч відбудеться у неділю, 25-го лютого, в домі НТШ, 63 Четверта аве. в Ню Йорку. Початок о год. 2-ій після полудня.

ВІДЗНАЧЕННЯ 125-ЛІТТЯ УЧИТЕЛЬСЬКОГО СЕМІНАРУ У ЛЬВОВІ

Львів. — Львівське Педагогічне Училище ч. 1 влаштовує святкування 125-річчя Учительського семінару, яке відбудеться 18-го травня ц. р. у приміщенні вищеназваного педучилища. Початок урочистих зборів о год. 11-ій ранку. Повідомлення про участь у святкуванні та спогади проситься надсилати на адресу: Україна 290005, м. Львів, вул. Туган-Барановського 7. Львівське педучилище No. 1, директорові Д. Бородій.

ЧАК СКАРБОРО, ДИКТОР новинок у передачах телевізійної мережі Ен-Бі-Сі був скритикований своїми працедавцями за те, що, до президентської передвиборчої кампанії Стіва Форбса склав 1,000 дол. Одначе коли у федеральних звітах жертводавців його ім'я появилося знову є такою ж сумою на передвиборчу кампанію Роберта Дола, то керівництво Ен-Бі-Сі повідомило, що Ч. Скарборо впродовж цього 1996 виборчого року втримається від особистих політичних звідомлень. Сам диктор заявив, що „зробив помилку“.

СУА плянує...

(Закінчення зі стор. 1)

Союз Українок Америки заснований в 1925 році та проводить свою діяльність під статусом неприбуткової організації. СУА об'єднує жінок українського походження (або приналежних до українського уряду), які живуть у ЗСА. Від початку існування СУА гуртував жінок без різниці віровизнання та партійної приналежности та досі притримується цих засад. СУА є єдиною самостійною аполітичною українською жіночою організацією в ЗСА.

Завдяки співпраці членства та підтримки українського громадянства, широко розвинені ділянки суспільної опіки, стипендій, культури, виховної, музейної та інших. Від 1944 року СУА видає місячний журнал „Наше Життя“, який безперебійно виходить понМад 50 років.

На XXIV Конвенції СУА усі ділянки праці будуть мати свої сесії, звітування та рекомендації на продовження діяльности. Під увагу братимуться зміни та нові почини, приймуться резолюції та прийдуть вибори Головної управи СУА на трирічну каденцію.

Ще про іміграційну льотерію

„Свобода“ вже двічі подавала інформації щодо іміграційної льотерії. Оскільки читачі продовжують писати і телефонувати з цього приводу, ще раз вміщуємо головні вимоги до оформлення заяви для участи в льотереї.

Відразу підкреслюємо: ніякої певної форми для заяви не встановлено. Заявник має на чистому аркуші надрукувати або написати друкованими буквами по-англійськи такі біографічні дані:

1. Прізвище та ім'я (прізвище підкреслити).

2. День, місяць і рік народження, місце народження (місто чи село, область, країна).

3. Для одружених і заміжніх — вказати імена, дати і місця народження дружини чи чоловіка, а також дітей віком до 21 року, які не є одружені.

4. Вказати поштову адресу. Адреса у заяві і на коверті має бути однакова.

5. Вказати країну громадянства, якщо це не країна народження.

6. Особистий підпис заявника.

7. До заяви долучити одну з останніх фотокарток заявника розміром 1.5 X 1.5 дюйма (4 см. X 4 см.), на звороті фотокартки друкованими буквами написати ім'я та прізвище заявника.

Нагадуємо деякі важливі деталі: якщо ви посилаєте заяву з території ЗСА, то все одно на коверті, в лівому верхньому кутку, вкажіть країну вашого народження, а в наступному рядку — ваше ім'я, прізвище і зворотню адресу.

Для полегші в опрацюванні іміграційною службою одержаних заяв всі країни колишнього Совєтського Союзу мають один поштовий індекс: 00212. Тому заявники, які народилися в будь-якій совєтській республіці, повинні відсилати свої заяву на адресу: DV-97 Program National Visa Center, Portsmouth, NH. 00212, USA.

Довжина коверту має бути від 6 до 10 дюймів (15—25 см.), а ширина — від 3.5 до 4.5 дюйма (9—11 см.). Це дозволить автоматично сортувати заяви.

Візьміть під увагу, що коли одна особа подасть більше, ніж одну заяву, її можуть не допустити до участи в льотереї. Чоловік і його дружина можуть подати дві осібні заяви, включивши в кожну один одного, — тобто дістають подвійний шанс виграти льотерію.

В. Фуркало...

(Закінчення зі стор. 1)

„Я глибоко переконаний, що Президент України Леонід Кучма доручив мені надзвичайно важливе завдання: сприяти дальшому розвиткові особливих відносин між Україною та Канадою“, — сказав він у короткій промові. — Я намагатимусь невпинно працювати над досягненням цієї шляхетної мети, яка, на мою думку, відповідає інтересам, процвітанню, демократії і безпеці обох наших держав“.

Під час зустрічі В. Фуркала з Р. ЛеБлянком обговорено спільні шляхи сприяння реформам в Україні. Також мова йшла про збільшення міжнародної допомоги для ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи. Обговорено співпрацю в міжнародних організаціях щодо підтримання миру і безпеки в світі.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ в ізраїльському місті Аткельон, поблизу Тель-Авіву, новоприбулий еміґрант з Росії замовив вбивство своєї дружини за 10,000 дол. Він відразу дав виконавцеві половину цієї суми як завдаток. Особа, яка мала виконати це „замовлення“, два дні провела у тяжких сумнівах, а відтак пішла у поліцію і все там розповіла. Згідно з порадою детективів, „виконавець“ повідомив замовника, що дружина вже вбита, але він не знає, що робити з тілом. „Не хвилюйся, я скоро приїду з грішми і з лопатою“,— відповів чоловік „убитої“ жінки. У цей спосіб його й заарештували, і саме лопата послужила речовим доказом. На допиті російський жид сказав, що зважився на замовне вбивство, бо дружина постійно зраджувала його.

Допомога Україні в світлі потреб

Коли скупчуємо наші думки у різдвяний новорічний час над пріоритетами допомоги Україні, приходимо до певних висновків. Як звичайно, ми визначаємо собі певний приціл — один на ближчу мету, а другий на дальшу мету. Обидва прицілі особливої ваги. Перший з них — на близьку мету: зорганізувати доставу відповідної допомоги для тих сиріт в Україні, що залишені на ласку долі. Адже сиротинці в Україні в дуже поганому стані, як і дитячі клініки. Потребують вони медичної опіки, ліків, ремонту тощо. Тих, сиротинців, офіційно зареєстрованих в Україні є 669, а скільки то ще дітей поза ними і також у біді? Це не лише статистичний облік, але з'ясування потреби допомогти їм.

Другим незораним полем потреб є опіка над старшими віком, самітніми, часто інвалідами, які уже навіть перестали жалітися на свою убогість, на своє терпіння. Таким дуже допомагають гарячі кухні у містах. Можна було б також іншу допомогу для них придумати — чи то тепле взуття, тепле білля, рукавиці, светри чи іншу одежу. При тому дуже важливе слово розради — це ж про них дбають їх далекі брати і сестри з-за океану, це українська установа —ЗУАДК. Так, це отой близький приціл, а він дуже важливий. Скільки то людей відчує свою гідність, у скількох відродиться відчуття українського кореня, може зазвучить понищена ворогом українська мова? Та цього замало. Є приціл і на дальшу мету. Це вишкіл і виховування дітей в українському дусі і в християнській моралі. Це нелегке завдання, а шляхи до дійсних успіхів — круті. Ми писали у наших статтях з праці ЗУАДК про важливість допомоги Фондові ім. Ярослава Мудрого, голова В. Стрілько; наголошували можливість певного натиску на Міністерство Освіти, про важливість підтримки видавання нових українських підручників, про значну видавничу працю Шкільної Ради, а також про діяльність в справі підручників ККДУ. Все це є дуже важливі напрямки дії.

Та цим разом приділено нашу увагу справі українського учительства в світі, з головним акцентом на вчителів України й східної діяспори.

Учитель чи учителька потребують опіки — духовної і фізичної. Тут саме приходить проблема зв'язку між українськими вчителями, у нас — це дуже занедбане питання. Від певного часу займається цією справою наш філядельфієць, педагог (викладач хемії) Зиновій Квіт. Знаємо його віддавна, бо саме в Пенсильванійському університеті осягнув він успішно маґістерку з славістики, з головними предметами української мови і літератури. Так що має фахові підстави займатися не лише своїм первинним фахом — хемією, але й україністикою. Це, можливо, навело його на думку займатися українським учительством. Цю думку почав він проводити в життя десь 14 років тому. Саме Зиновій Квіт з малим колом прихильників заснував Спілку Українських Учителів, з метою поєднати організаційно українське учительство, де б воно не проживало: в Америці, в Канаді, Австралії чи Европі. Тому прийнято було назву Світова Спілка Українських Професійних Учителів. Члени тієї спілки повинні би дбати про збереження національної ідентичности, про заснування українських шкіл чи хоча б кляс, там, де є скупчення українців. На початок цієї акції, коли ще існував Совєтський Союз, силою факту участь українських вчителів з України чи Східної діяспори була б неможлива. Отже, перший з'їзд спілки відбувся літом 1986 року в Філядельфії з участю всіх 30 учителів — членів спілки. Другий з'їзд відбувся також у Філядельфії в червні 1991 року вже після проголошення суверенітету України. Перед тим з'їздом відбуто шість конференцій на педагогічно-методичні теми; тоді видано чорнобильські жетони, з продажу яких вислано було суму 1,424 дол. на рятунок для потерпілих від радіяції дітей України. Тоді ж видано було перше число „Ластівки", часопису Світової Спілки Українських Вчителів; виділено групу учителів-добровольців, які виправляли неправильні дані про Україну в шкільних підручниках ЗСА. Влаштовано спілкою також виставку даних про голод 1932-33 років у Бібліотеках Філядельфії. 2-ий З'їзд спілки зареєстрував уже членство у кількості 81 особи. Після падіння СССР діяльність Спілки поширилась на Україну і на країні східної діяспори. Так до тепер із самих українських поселенців Марморощини в Румунії (понад 500,000) населення, зареєструвалося у спілці 130 українських учителів, що відповідно поінформовані і заохочені з боку спілки, провели вже три педагогічні конференції на своєму терені. Виявилось, отаке, спонтанне прагнення своєї української школи на території, суцільно заселеній українцями, поза межами української держави. Передано їм певну кількість букварів і книжок, зібраних спілкою. До того часу румуни і чути не хотіли про пункти законів людських прав ООН, які стверджують, що національні школи повинні діяти на теренах, суцільно заселених даною народністю. Вже третій Світовий з'їзд проведено в столиці України, Києві, в днях 20-23-го серпня 1993 року. Цей з'їзд репрезентував уже 500 членів спілки в світі. В останньому році відбувся в Києві 4-ий Світовий з'їзд спілки в днях 21-23-го серпня 1995 року в Домі Учителя (це дім Центральні Ради). Цим разом репрезентував він 2,000 зареєстрованих членів спілки у світі. Був він своєрідним завершенням праці, завзятої і жертвенної. Учителі прибули цим разом з 19-ти країн світу і з 4-ох областей Російської Федерації, де українці проживають компактною масою на своїх прадавніх етнографічних землях.

Коли пишу ці роздуми й нотатки для преси, переді мною лежить чимало документів із діяльности Спілки: заклики, становища Управи, вирізки з газет, прихильних і ворожих до українського шкільництва. Українські автори дописів радіють успіхами спілки і з'їздів, а російські „журяться" і обурюються, як так, щоб у Києві українські націоналісти могли провести такий з'їзд? Але є й прихильні статті російською мовою: „Воронежский Курьер" (ч. 113, 3-го вересня 1995 року) під заголовком „Где мова моя?" Пише це українець, учитель, член спілки, учасник 4-го З'їзду. З ним було ще троє вчителів. Тільки там у Києві вони довідалися, що за законами ООН, вони мають право на українську школу на своїм терені (Південна Вороніжщина), компактно заселенім українцями. Треба тільки відчути дух цієї російськомовної статті (української ж преси в Росії немає).

Учасники з'їзду з 19-ти країн світу мали свою „інтернаціональну" мову — українську, яку всі українці розуміли — чи то з Австралії, Америки чи України, а чи то з Росії. Вислухано на з'їзді ряд цінних доповідей фахівців методології різних предметів, також на чисто українознавчі теми. Багато навчилися учасники з цих доповідей і у дискусіях. Затверджено Статут Спілки, встановлено ухвали. Відбулася зустріч із заступником міністра освіти України, Андрущенком, що відвідав й привітав з'їзд. Запрошено було і Президента України Л. Кучму. Присутніми були й депутати: Лесь Танюк, поставився вповні прихильно до діяльности спілки. На той час в Украні засновано 130 осередків спілки; є голова спілки на всю Україну, є окрема особа на центральні землі України, окрема на східні, хто інший на західні землі України. Іде листування і телефонічні розмови з представниками спілки з одним, відомим на терені праці ЗУАДК дир. Громовим з Донецького, що очолив першу українську школу в Донецькому. Громовий — це діяльний член Спілки.

В Донецькому є вже три українські школи, учителі яких є членами спілки. Рішено заложити першу кредитівку для членів УССПУ у Києві, щоб самим собі допомагати. Перед тим, однак, проведено підготову для офіційної реєстрації спілки. Тепер уже спілка офіційно зареєстрована в Києві (з поважною урядовою оплатою). Дотепер діє вже 172 осередки спілки в світі. Ці осередки не раз є у несподівано віддалених від Україн и краян, — наприклад, є осередок на Сахаліні (Курильські острови коло Японії). Там проживає немало засланих українців, що прагнуть своєї школи для дітей вже там народжених. Є вже також контакт з Камчаткою, країною вічної мерзлоти. Членство — зростає. Переді мною текст звернення Управи спілки до міністра освіти України з домаганням дбати про українізацію шкільництва в Україні. Вийшло вже 4-те число „Ластівки". Дуже важливим почином спілки є акція листування українських дітей з усіх країн світу. Діти залюбки це роблять. Якщо дитина напише лист російською мовою, їй звертають його і чемно пояснюють, що листування в цій акції можливо тільки по-українськи; отже, нехай попросить школяр помочі у батьків, чи у бабусі і дідуся — як то написати по-українськи. Тому діти вчаться української мови. Дотепер листується 700 дітей світу. Тепер плянують конференції для вчителів на науковому підложжі у різних осередках. Визріває думка у світі, чи не створилася б таким чином українська педагогічна еліта у світі (чи і таке було б можливе для нації з таким виразним почуттям меншевартости?). В Міністерстві Освіти у Києві обговорювано питання створення науково-методичного Освітнього центру. Та виявилось, що фондів на це немає, як зрештою, і на саму працю Управи спілки. Доведеться, кажуть ентузіясти-педагоги, творити такий центр при спілці і самим, бо він же є конечний для учительства, в потребах якого на першому місці стоїть таки Україна. Обраховано навіть кошти здійснення такого задуму. Отож, кошти становили б приблизно 50,000 дол. Нібито й небагато на такий почин. Однак лише проблема, що й таких фондів нема. А ми ж одна нація, незалежно від того, де проживаємо — в західній чи східній діяспорі; отож — чи у Києві, чи в Філядельфії, чи на Сахаліні й Камчатці, а чи в недалекій від України Мармарощині... Забувають свою рідну українську мову, боляче калічать її, все ж це одна нація — суцільна. Може б і вда-лося зібрати цю суму з усіх усюдів, а покищо чи не пожертвувати б на цю шляхетну — благородну ціль хоча б десятину її? Був би це разом даток на ведення преважливої праці, живої і діючої спілки; то певний завдаток на Методичний Центр. Може б серед українських вчителів ЗСА знайшлися й такі дійсні патріоти, у кого б забилося українське серце, а не зденаціоналізоване, і може б вони щось пожертвували для українського шкільництва через скріплення спілки професійних учителів-українців. А це був би вклад у найсвятіше діло для українця, на українізацію зрусифікованої ворогом-шовіністом з півночі своєї єдиної Батьківщини — України.

Вже після закінчення цього допису надіслано мені для інформації нові матеріяли. Серед них глибоке зворушення викликає лист голови осередку спілки з Криму, Іванни Градицької, яка виявила завзятість у своїй діяльності, — відкрито недільну українську школу в невеликому місті Алупці. Є й фото вчителів і учнів цієї школи; працює вона й над заснуванням такої школи в Ялті.

Н. Пазуняк

Громада Гартфорду вшанує пам'ять чорнобильців

У четвер, 8-го лютого ц. р. в Гартфорді, Конн. в приміщенні Українського Народного Дому відбулися наради суспільно-громадських організацій в справі відзначення 10-ої річниці трагедії в Чорнобилі.

Після коротких нарад вибрано Діловий комітет, який очолив голова Відділу УККА мґр Борис Крупа, секретар — Надя Гафткович. До Ділового комітету входять представники всіх діючих організацій Гартфорду. До співучасти проситься всі довколишні міста.

На першому засіданні намічено також рамову програму: П'ятниця, 26-го квітня 1996 року, о год. 6:30 вечора збір біля Капітолю, відкриття, молитва, коротке слово і виступ чужонаціональних представників; субота, 27-го квітня о год. 9-ій вранці — Богослуження в церкві св. Архистратига Михаїла в пам'ять жертв Чорнобиля.

До численної участи у відзначенню трагічної події запрошується все українське громадянство і молодь.

Петро Шагай

ОРКЕСТРА „ВІДЛУННЯ"
приймає замовлення на забави, весілля, концертові виступи, фестивалі та інші імпрези.
Тел.: (914) 647-3632 Григорій Гриновець
(212) 228-8610 Андрій Солоденко

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу ДІТРОЙТ, Миш.
повідомляє, що
РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
відбудуться
в неділю, 3-го березня 1996 р. о год. 2-ій по пол. в Домівці С.У.А.
27040 Ryan Road, Warren, Michigan
У загальних зборах зобов'язані взяти участь, з рішаючим правом голосу: Члени Управи Окружного Комітету, Конвенційні Делегати, та по два делегати наступних Відділів:
20, 82, 94, 146, 165, 167, 174, 175, 183, 235, 292, 302, 303, 309, 341
Гостей, Членів Українського Народного Союзу радо вітаємо.
У нарадах візьмуть участь:
Марта Лиско, секретар УНС
д-р **Олександер Серафин**, радний УНС
Роман Куропась, радний УНС
ЗА УПРАВУ ОКРУГИ:
Д-р Олександер Серафин, голова
Роман Лазарчук, секретар **Ярослав Базюк, касир**

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж.
повідомляє, що
РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
відбудуться
в суботу, 2-го березня 1996 р., о год. 2-ій по полудні в залі церкви св. Михаїла
South 3rd Avenue, Manville, N.J.
У загальних зборах зобов'язані взяти участь, з рішаючим правом голосу: Члени Управи Окружного Комітету, Конвенційні Делегати, та по два делегати наступних Відділів:
26, 155, 168, 209, 269, 312, 332, 349, 353, 372
Гостей, Членів Українського Народного Союзу радо вітаємо:
У нарадах візьме участь:
ОЛЕКСАНДЕР Ю. БЛАГІТКА, касир УНС
За УПРАВУ ОКРУГИ:
Михайло Захарко, голова
Софія Лонишин, секретар Іван Бабин, касир

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу Джерзі Сіті, Н.Дж.
повідомляє, що
РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
відбудуться
в суботу, 24-го лютого 1996 р., о год. 3:00 по пол. в залі Українського Народного Дому
90-96 Fleet Street, Jersey City, N.J.
У загальних зборах зобов'язані взяти участь з рішаючим правом голосу: Члени Управи Окружного Комітету, Конвенційні Делегати та по два делегати наступних Відділів:
25, 70, 170, 171, 275, 281, 286, 287
Гостей, Членів Українського Народного Союзу радо вітаємо.
У нарадах візьмуть участь:
ОЛЕКСАНДЕР БЛАГІТКА, касир УНС
РОМАНА О. ГАДЗЕВИЧ, радна УНС
ВОЛОДИМИР СОХАН, почесний член Головного Уряду УНС
За УПРАВУ ОКРУГИ:
Володимир Білик, голова **Галина Гаврилюк, секретар**

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па.
повідомляє, що
РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
— відбудуться —
в неділю, 3-го березня 1996 р., о год. 2-га по пол. в приміщенні ЗУАДК-у
1206 Cottman Avenue, Philadelphia, PA 19111
У загальних зборах зобов'язані взяти участь з рішаючим правом голосу: Члени Управи Окружного Комітету, Конвенційні Делегати, та по два делегати наступних Відділів:
10, 32, 45, 62, 83, 95, 116, 128, 153, 154, 156,162, 163, 173, 216, 231, 237, 239, 245, 247, 248, 261, 268, 321, 331, 339, 347, 352, 362, 378, 383, 397, 422, 430,479.
Гостей, Членів Українського Народного Союзу радо вітаємо.
У нарадах візьмуть участь:
Уляна Дячук, предсідник УНС
Стефан Гавриш, контролер УНС
Василь Пастушок, контролер УНС
д-р **Богдан Гнатюк**, почесний член Головного Уряду УНС
За УПРАВУ ОКРУГИ:
Стефан Гавриш, голова
Микола Пришляк, секретар **Василь Євтушенко, касир**
д-р Богдан Гнатюк, почесний голова